

Zapisi aktivistkinje sa terena

Subota, 20. jun

2. II 1999.

Pri{tina

Pri-e

Ovakve pri-e predstavljaju deo svakodnevice na Kosovu, ali su se ovi slu~ajevi dogodili u ili u blizini prestonice Pri{tine. Mo`da }e vam izgledati kao srednji vek, ali potrudite se da poka`em da se navedeno desilo u na{e vreme, godine 1999., usred Evrope. Negde blizu va{i}h snova.

Radi sigurnosti imena su la`na.

Prva pri-a

Ime joj je M. Beri{a i ima 38 godina. Ima sedmoru dece i iz sela \ur|irvik, nekoliko kilometara udaljenog od op{tine Klina. Rekla nam je da joj je 23. jula

1998. ujutro srpska policija ubila mu`a u napadu na selo: „Nije bilo {anse a ni vremena da bilo {ta iznesemo iz ku}e jer su oni (srpska policija) spalili i uni{tili ku}u do temelja. Bila sam prisiljena da se iselim u drugo selo i pokopam mu`a u selu udaljenom od na{eg doma. Posle pogrebne ceremonije bili smo prinu|eni da se selimo sa jednog na drugo mesto, ne bih li na{la siguran prostor za decu, jer sem njih nemam nikoga, ni sestre ni brata. Za decu bih dala sve, samo da ostanu `iva. Zahvalna sam svima koji su mi pomogli da pre`ivim ovih meseci bez doma i sa toliko bola.“ Na na{e pitanje: „Kako se snalazite u `ivotu?“, odgovorila je: „Te{ko je bez mu`a, bez doma, bez i~ega, ali moram da nastavim da `ivim zbog dece“, onda je zastala na trenutak pa nastavila: „Znam da je jedna katoli~ka porodica odlu~ila da sa mnom deli drvo za ogrev, po{to sada `ivim u napu{tenoj staroj ku}i daleko od doma i nemam para da platim za drva ili struju. Toliko sam zahvalna tim ljudima, iako su katolici a ja muslimanka. Tako|e nam je hranom pomagala sestra iz crkve.

Ali sada imam veliki problem jer mi je jedno dete toliko bolesno, a nakon bezuspe{ne operacije slepog creva do{lo je do infekcije; srpski lekar u dr`avnoj bolnici tra`i novac da bi mu pomogao. Morala sam da molim sve kom{ije da mi daju ne{to novca da bih platila lekove i usluge. Hvala bogu i kom{ijama koji su mi neko sa 10 DM, neko sa vi{e ili manje, pomogli da spasim dete.“ Ova gospo|a `ivi sa sedmoro dece u prostoriji od 9-12 kvadratnih metara, a jutro kada smo je posetili 2. februara 1999. temperatura je bila ispod nule. Svi su bili zgurani u istoj sobi kako bi zagrejali vazduh. Bili su pokriveni smao jednim (1) }ebetom i nabijeni me|u sun|er~i}e na podu. Svi zidovi su bili vla`ni, ~ak i od tavana, a majka je izgledala umorno i bolesno kao i malo dete. Starija }erka joj je bila prisiljena da prekine {kolovanje u srednjoj {koli jer nema para za knjige, sveske i svakodneвно putovanje do grada oko 5 km u jenom smeru. Dvoje je u osnovnoj {koli, a jedan sin studira i ove je godine mogao da nastavi, jer je Pri{tinski univerzitet na albanskom omogu}io besplatan nastavak studija za studente iz ratom ugro`enih prodru~ja.

Druga pri~a

U jednoj albanskoj porodici sreli smo mladu `enu sa dva sina koja `ivi u ku}i snaje po mu`evljevoj liniji. Zove se Marte. Ima 38 godina, ali izgleda znatno starije. Jako dobro govori nema~ki. Ona je iz sela Doberdol blizu Kline. Rekla nam je da joj je srpska policija uni{tila ku-

}u po~etkom ofanzive, 1998. Bila je prisiljena da se iseli iz sela i potra`i sigurno mesto u drugim selima. Ali po{to nisu na{li sirugno mesto, proveli su 13 dana u tunelu u polju, pod vedrim nebom. Pre`ivela je toliko stvari dok nije uspela da stigne do fushë Kosova. Poku{ala je da sve zaboravi, ali ne mo`e jer su je deca stalno podse}ala. Najstariji sin ima 4,5 godina, veoma je lep i stra{no dru`eljubiv, mada se i dalje boji buke od pucanja i preletanja aviona. Ako ~uje glasnu muziku poku{ava da se sakrije ispod stola. Stra{no je videti kako se to dete boji budu}nosti. Najmla|i sin gleda brata i pita ga da se igraju zajedno. Oni imaju vlasitit de~ji svet, toliko razli~it od sveta odraslih. Ali najstarija{nije je {to je Martin mu` oti{ao u zapadnu Evropu kako bi tamo na{ao posao i zaradio ne{to za izdr`avanje porodice i eventualni novi po~etak; sada se me|utim, nalazi na pola puta... a ona ~eka i ~eka...

H.